

ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТТАЙ ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЛБА ХААГЧДЫГ БЭЛТГЭХЭД АНХААРАХ ЗАРИМ АСУУДАЛ

ДХИС-ийн Цагдаагийн сургуулийн ЦЭЗТ-ийн
багш, цагдаагийн ахлах дэслэгч Э.Дашгаадан

Товчлол: Өнөөгийн глобалчлагдсан ертөнцөд улс, үндэстнүүд хоорондоо улам өргөн харилцах болж, даяаршин эдийн засаг, нийгмийн нэгдмэл орчинг бий болгон, мэдээлэл, холбооны хэрэгслээр холбогдон, хил хязгааргүй мэт орчинд нүүрлэж байгаа олон төрлийн эрсдэлийн нэг нь зохион байгуулалттай гэмт хэрэг билээ. Уг гэмт хэрэгтэй тэмцэхэд алба хаагчдыг бэлтгэхэд Цагдаагийн Академиудын Олон Улсын Холбооны хамтын ажиллагааг сайжруулах талаар авч үзсэн болно.

Түлхүүр үг: Зохион байгуулалттай гэмт хэрэг, Цагдаагийн академи, Цагдаагийн Академиудын Олон Улсын Холбоо, Олон улсын хамтын ажиллагаа.

Нэг. Үндсэн хэсэг

Энэ зууны 1930-аад оны эхэн үе бол дэлхий дахинаа олон улсын нөхцөл байдал хүндэрсэн, бүс нутаг, БНМАУ-ын дорнод хил орчим гадаадын түрэмгий бодлогын аюул бодитой нүүрлэсэн, дотоодод ангийн тэмцэл хурцадсан, лам нарын бослого, хөдөлгөөн идэвхжсэн, ард иргэд олноор дүрвэн нүүж байсан, шинэ тутам байгуулагдсан Монгол Улсын бодлого, үйл ажиллагаа эрсдэл, сорилтой учирсан түгшүүртэй он жилүүд байлаа¹.

Энэ үед эх орны тусгаар тогтнолыг сахин бэхжүүлэх, улсын хилийг хамгаалах, ард иргэдийн амгалан тайван байдлыг хангах зорилгоор 1934 онд Дотоодыг хамгаалах газрын даргын тушаалаар “Төв сургууль”-ийг байгуулан Монгол Улсад дотоод хэргийн салбарын мэргэжлийн боловсон хүчнийг албан ёсоор бэлтгэж эхэлсэн.

Өнөөдөр Дотоод хэргийн их сургууль нь Монгол улсын аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын хүний нөөцийг бэлтгэх үүрэгтэйгээр Удирдлагын академи, Ахисан шатны боловсролын сургууль, Цагдаагийн сургууль, Хилийн албаны сургууль, Онцгой байдлын сургууль, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургууль, Эрх зүй Нийгмийн ухааны сургууль, Ахлагчийн сургууль гэсэн 8 бүрэлдэхүүн сургууль, Шинжлэн магадлахуйн институт болон Ахлах сургуультайгаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Тус Их сургуулийн Цагдаагийн сургууль нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэг бүхий мэргэжилтэн бэлтгэх зорилгоор 85 жилийн хугацаанд Монгол Улсын Цагдаагийн байгууллагын бүхий л боловсон хүчнийг анхан, давтан сургалтаар бэлтгэж байна².

Дээд боловсролтой цагдаагийн алба хаагч бэлтгэх сургалт нь олон жилийн туршлага, үр дүнд суурилсан мэргэжлийн сургалтын арга зүйн өөрийн онцлог бүхий тогтолцоог бүрдүүлж, боловсролын талаар баримталж буй бодлогын өөрчлөлт, сургалтын технологи, арга зүйн хөгжлийн түвшин, хөтөлбөрийн зориулалт, зорилго, суралцахуйн үр дүнг хэрэгжүүлэх бодит нөхцөлийг бүрдүүлэхэд ач холбогдол бүхий сургалтын үзэл

¹ Дотоод хэргийн их сургууль-85 түүхийн хураангуй. УБ., 2019, 16 тал

² Дотоод хэргийн их сургуулийн 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан

баримтлал, технологид суурилсан сургалтын арга зүйн тогтолцоог бид бүхэн шинэчлэн, тогтмол сайжруулан ажиллаж байна³.

Сургалтын технологи, арга зүйг олон улсын жишигт ойртуулах, академик сургалт давамгайлсан хөтөлбөрөөс прагматик буюу чадваржуулах сургалт давамгайлсан хөтөлбөрт шилжих, чадваржуулах сургалтын шинэ технологийг судлан нутагшуулах, мэдээллийн технологийн ололтод тулгуурласан цахим сургалтын технологийг нэвтрүүлэх чиглэлээр тодорхой ажлууд төлөвлөн хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал, мэргэжлийн үйл ажиллагааг бие даан хэрэгжүүлэх чадвар эзэмшүүлэх чадамжид суурилсан модуль сургалт, мэргэжлийн мэдлэг, чадварыг цогцоор нь эзэмшүүлэх, хичээлүүдийн сэдвүүдийн уялдаа холбоог харгалзан зохион байгуулах блок сургалт, захиалагч байгууллагыг түшиглэн мэргэжлийн үйл ажиллагааны бодит орчинд мэргэжилтэн-багшийг дагалдуулан сургах клиник сургалт, бодит нөхцөл байдалд ойртуулан зохиомжилсон орон зайд мэргэжлийн үйл ажиллагааг бие даан болон багаар хэрэгжүүлэх сургалтын тоглолт, орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран зохион байгуулах мэдээллийн технологид суурилсан цахим /online/ сургалт зэрэг сургалтын технологиудыг өмнөх туршлага дээрээ тулгуурлан хөгжүүлж, ижил төрлийн сургалт явуулдаг гадаад, дотоодын их, дээд сургуулиудын туршлагыг судлан нутагшуулах, шинээр нэвтрүүлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулж уламжлалт гэмт хэргүүдтэй тэмцэх чадвартай цагдаагийн байгууллагын алба хаагчдыг бэлтгэж байна.

Гэвч өнөөдөр дэлхий нийтийн өмнө тулгарч байгаа гол асуудал үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг нь дэлхий дахины энх тайван, аюулгүй байдалд заналхийлж, хүний эрхийг зөрчин, улс орнуудын эдийн засаг, нийгэм, соёл, улс төр, иргэдийн хөгжлийг доройтуулж байна. Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай мөнгө угаах, терроризм, мансууруулах бодисыг хууль бусаар хил нэвтрүүлэх, хүн худалдаалах, цахим гэмт хэргүүд зах зээлийн орон зайд дасан зохицож, нуугдмал хэлбэртэйгээр, улс орны хил хязгаарыг үл харгалзан үйлдэгдэж, аливаа соёл, нийгэм, хэл болон газар зүйн саад бэрхшээлийг үл хамааран⁴ үйлдэгдэж байгаа тул тусгаар улс бүрийн Хууль сахиулах байгууллагуудын тэмцэх нэн тэргүүний асуудал болсон нь та бид нарт тодорхой билээ.

Даяаршлын үр дүнд тээвэр, худалдаа, харилцаа холбоо сайжирсан нь гэмт этгээдүүдэд хууль бус үйл ажиллагаагаа хил давуулан хэрэгжүүлэх боломж, бололцоог олгож, гэмт бүлэглэлүүдийн гарт олон мянган хүн эдийн засаг, эрүүл мэндээрээ хохирч, амь насаа алдаж, иргэдийн сэтгэл санаанд асар их хор уршгийг учруулж олсон асар их ашиг орлого нь улс, гүрнүүдийн эдийн засгийг доголдуулах, санхүүгийн тогтолцоог нураах хүртэлх эрсдэлийг дагуулж байна.

Энэ төрлийн гэмт үйлдэл нь аль нэг улсын хил, хэл, соёл, нийгэм, газар зүйн хилийг даван үйлдэгдэж байгаа тул олон улсын хууль сахиулах байгууллагуудыг хамтран хариу арга хэмжээ авахыг шаардаж байна.

Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэргийн дэлхийн статистик судалгааг дурдах нь илүүц биз, харин Монгол Улсын хувьд шинэ тутам үйлдэгдэж байгаа гэмт хэрэг бөгөөд тус улсад үйлдэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдлын талаар товч танилцуулбал:

1. Монгол Улсын Хар тамхи, мансууруулах бодистой холбогдсон гэмт хэрэгт 2019 байдлаар 196 хэрэгт 335 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Үүнээс Улаанбаатар

³ Цагдаагийн сургуулийн 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан

⁴ Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг, түүнтэй тэмцэх асуудал судалгааны ажлын тайлан. УБ. 2013. 12 дахь тал

хотын нутаг дэвсгэрт энэ төрлийн 172, хөдөө орон нутагт 24 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн. Энэ нь 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 65 нэгж буюу 33.2 хувиар, холбогдогч нарын тоо 77 нэгж буюу 22.9 хувиар өссөн байна.

2019 онд гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүмүүсийн 284 нь буюу 86.4 хувь нь 19-35 насны залуус байгаагаас 18 буюу 5.2 хувь нь 15-18 насны хүүхдүүд байна. 17 хүүхдээс 13 нь ерөнхий боловсролын дунд сургуулийн 10-12 дугаар ангийн хүүхдүүд байна. Нийт 335 хүн гэмт хэрэгт холбогдсоноос 48 нэгж буюу 14.2 хувь нь давтан үйлдсэн байна. Энэ онд бүртгэгдсэн нийт холбогдогчдын 49 хувийг 19-25 насныхан, 43 хувийг 26-35, долоон хувийг 36-45, үлдсэн нэг хувийг 46-55 насныхан эзэлж байна.

Судлаачдын үзэж байгаагаар 1100 орчим хүн уг бодисыг хэрэглэдэг гэсэн дүгнэлт хийсэн нь манай орны үндэсний аюулгүй байдлын хэмжээнд хүрч хэрэглэгчдийн тоо, мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөлөх бодисын төрөл ч өсөн нэмэгдэх хандлагатай тул Засгийн газрын 2017 оны 77 дугаар тогтоолоор энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагаа болон дотоодын мэргэжлийн байгууллага, салбар хоорондын оролцоог бэхжүүлэх, уялдуулах зорилгоор “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлттэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2. Мөнгө угаах гэмт хэргийн улмаас ФАТФ буюу Мөнгө угаахтай тэмцэх санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах олон улсын байгууллагын ээлжит хурлаар 2019 оны 10 дугаар сарын 15-ны өдөр Монгол улсыг "Саарал жагсаалт"-д оруулсан нь ахуйн нэгж, иргэн мөнгөн гуйвуулга, макро эдийн засагт хүндрэл учирч эхэлж, гаднын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны хэмжээ саарч байна.

Мөн Засгийн газрын 2017 оны 143 дугаар тогтоолоор “Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийг баталж, энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, саарал жагсаалтаас гарах талаар тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч ажиллаж байна.

Гэвч зөвхөн 2019 оны эхний хагас жилд л Монгол Улсад авилга, албан тушаалын гэмт хэргийн улмаас 11.9 их наяд төгрөгийн хохирол⁵ буюу 4 орчим тэрбум ам.долларын хохирол учирсан байна.

3. Өдөр ирэх тусам өсөн нэмэгдэж буй компьютерын хэрэглээг дагаад компьютер, компьютерын сүлжээг ашиглан үйлдэгдэх гэмт хэргийн гаралт ихэссээр байна. Ганцхан жишээ дурдахад 2019 оны 10 дугаар сард хууль сахиулах байгууллагын ажилтнууд Улаанбаатар хотын 4 зочид буудалд байрлан цахим гэмт хэрэг үйлдэж байсан гадаад улсын 738 иргэнийг саатуулан⁶, Монгол Улсаас албадан гаргаж, одоог хүртэл мөрдөн шалгах ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулж байна.

Магадгүй Монгол Улсад үйлдэгдсэн зохион байгуулалттай гэмт хэргийн ашиг, орлогоор гадаад улсад үйлдэгдэж байгаа террорист халдлагыг санхүүжүүлэх нөхцөл байдал үүсч байна гэдгийг үгүйсгэх аргагүй юм.

Дээр дурдсан гэмт хэргийн тухай товч мэдээллээс үзэхэд манай улсын үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх арга туршлага, гадаад улсын хууль сахиулах байгууллагуудын хамтын ажиллагаа хангалтгүйгээс дээрх төрлийн гэмт хэрэг, хохирол, хор уршиг жил ирэх тусам өсөн нэмэгдэж байгаа нь ганц Монгол Улсын өмнө тулгарсан асуудал биш билээ.

⁵ Өдрийн сонин. 2019 оны 07 сарын 30-ны өдрийн дугаар.

⁶ <http://eagle.mn/r/64552>

Бид Олон улсын эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх хоёр болон олон талт гэрээ байгуулан, НҮБ болон бусад байгууллагын гэмт хэрэгтэй тэмцэх хамтын ажиллагааг сайжруулах конвенциудад нэгдэн орж зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэж байгаа ч төдийлөн өндөр үр дүнд хүрэхгүй байна.

Хоёр. Дүгнэлт, санал

Бид ирээдүйд зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх чадвар чадамж бүхий тэмцэх арга туршлага дутмаг байгаа тул, урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, гарч буй шалтгаан нөхцөлийг тогтоон, түүнийг арилгах талаарх зохицуулалт арга, туршлага хамтран тодорхойлох, гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажилтнуудыг мэргэшүүлэх сургалтыг тогтмол зохион байгуулж, мэргэжлийн түвшинг дээшлүүлэх, гадаад орнуудын сайн туршлага, аргыг судлах, суралцах, техник технологийг практикт нэвтрүүлэх шаардлагатай байгааг улс орон бүр тодорхойлсон. Гэвч бид энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх алба хаагчдийг нэн түрүүн бэлтгэж, сургаж дадлагажуулах шаардлагатай байна.

Үүний тулд гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэл бүхий Хууль сахиулах байгууллагуудын хамтарсан олон холбоог байгуулан боломжит байдлаар тэмцэж байгаа билээ. Үүний нэг илрэл бол Цагдаагийн Академиудын Олон Улсын Холбоо билээ.

Цагдаагийн Академиудын Олон Улсын Холбоо 2011 онд байгуулагдан:

1. Амжилт олсон туршлага, судалгааны ажлуудыг хуваалцах замаар цагдаагийн боловсрол олгох байгууллагуудын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх,
2. Цагдаагийн боловсрол олгох байгууллагуудын захирал, сургагч, оюутнуудыг солилцооны хөтөлбөрт хамрагдах боломжоор хангах,
3. Хамтын ажиллагааны хөтөлбөрийн дагуу удирдах албан тушаалтнуудын менежментийн чадамжийг дээшлүүлэх зорилтын дор нэгдэж өнөөдрийг хүртэл үйл ажиллагаа явуулж байгаа. Иймд бид цаашдаа:
 - Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлийн хичээлийн хөтөлбөрүүдийг солилцон, судлах,
 - Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх шинэлэг санаа, техник төхөөрөмж, арга туршлагаасаа суралцах,
 - Энэ чиглэлийн сургалтаар мэргэшсэн багш, сонсогчдыг бүс нутгийн хэмжээнд нь болон хөгжингүй орнуудад солилцон, сургах,
 - Бүс нутгийн хэмжээнд 2 ба түүнээс дээш Цагдаагийн Академиуд хамтран ажиллах талаарх “Санамж бичиг” байгуулан дээрх төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлийн сургалтын үйл ажил ажиллаг хамтран явуулах санал дэвшүүлж байна.

Ном зүй

1. Дотоод хэргийн их сургууль-85 түүхийн хураангуй. УБ., 2019, 16 тал,
2. Дотоод хэргийн их сургуулийн 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан,
3. Цагдаагийн сургуулийн 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан,
4. Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг, түүнтэй тэмцэх асуудал судалгааны ажлын тайлан. 2013 он
5. Өдрийн сонин. 2019 оны 07 сарын 30-ны өдрийн дугаар,
6. <http://eagle.mn/r/64552>